

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravišstvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 14.

V Ljubljani, dne 3. marca 1911.

Leto VI.

Ljubljana, 3. marca 1911.

Bodoči teden je posvečen vedi in izobrazbi J. S. Z. po velikodušnosti deželnega odbora vojvodine Kranjske priredi celi bodoči teden delavski poučni tečaj. Izobrazbi, izpopolnitvi vedno resničnih načel krščanske pravice je posvečen naš I. delavski tečaj.

Z njim napravi slovenska krščanska socialna delavska organizacija velik korak naprej. Trajal bo celi teden. Koliko se bodo udeleženci naučili, kako bo poživil naš I. večji delavski tečaj našo organizacijo, to pokaže bodočnost. Naši klevetniki in nasprotniki nam tolikrat očitajo, češ nazadnjaški ste, sovražite napredek in izobrazbo. Dejstva, da prirejamo mi I. delavski tečaj na Slovenskem, ki bo trajal celi teden, tega dejstva ne bodo spravili s sveta.

Naša mlada, a že po celi Sloveniji in tudi po Dalmaciji razširjena Jugoslovanska Strokovna Zveza hoče po I. slovenskem delavskem tečaju podati našim delavcem in delavkam pouk v vseh stvareh, ki jih mora znati zaveden delavec, zavedna delavka, ako hoče uspešno sodelovati v naši slovenski krščanski socialni organizaciji.

Udeležniki in udeleženke se bodo na I. delavskem tečaju veliko naučili. Čestitamo jim, ko jih pozdravljamo navdušene somišljenike in somišljenice iz vseh slovenskih pokrajin.

To, kar se boste naučili na I. delavskem tečaju, ne obdržite zase. Sprejete nauke širite med svojimi sodelavci in sodelavkami. Nam gre za to, da bodi naše delavstvo izobraženo, da tvori izobraženo naše delavstvo mogočen del strokovne organizacije jugoslovanskega ljudstva.

V tem smislu udeležencem in udeleženkam tečaja:

Jugoslovanski krščanski socialni pozdrav!

Dr. Fr. Dolšak:

Zdravstveni pogovori.

III.

Mogoče da bo zanimalo naše žensko delavstvo, če posvetimo nekoliko pozornosti tudi zdravnicam, osebam ženskega spola, ki so prestale vse predpisane izpite in dosegle naslov doktorice vsega zdravilstva. To je nov pojav v socialnem življenju. Pred 50 leti je bilo kaj takega izključeno in še pred 10 leti, ko je državna oblast ženskam dovolila, udeleževati se medicinskih predavanj, so bili nekateri odlični profesorji zdravilstva, ki so bili odločno zoper to. Bil sem sam priča, ko je dotični profesor ukazal svojemu slugi, naj pokaže damam, ki so prišle v vseučiliško dvorano poslušat kot dijakinje, na lep način vrata. In tako se je tudi zgodilo. Konečno so pa vendar le zmagale in sedaj jim ne brani nihče več, sedeti med moškimi kolegi, gledati operacije, udeleževati se raztelesenj mrtvih trupel, delati izkušnje. Pozneje pa imajo vse tiste pravice kot moški zdravniki. Čudno se je izprva zdelo vsem navzočim to postopanje; vedno smo bili navajeni, povdarjati in občudovati nežnost ženskega spola, rahločutnost in mehko ženskega srca. Neizprosni razvoj dogodkov pa je namah prinesel razočaranje in sedaj stojimo pred dejstvom, s katerim moramo računati. Poizkusimo si ustvariti o tem novodobnem pojavu pravično sodbo. Da si ženske od leta

do leta pogostneje izbirajo zdravniški poklic, je v prvi vrsti pripisovati izpremenjenemu socialnemu stališču ženske sploh; kakor so se polastile pisarniških služb, kjer so od nekdaj bili moški, šol, ljudskih in tudi že ponekod srednjih šol, raznih obrtov, kakor so v nekaterih državah tudi že odvetnice, tako ni čudno, če so poizkusile srečo tudi pri medicini. Družabne razmere so jih prisilile, postaviti se na lastne noge in na lastno pest si služiti kruh, ne glede na to, da trpi pri tem njih telesna narava. Gotovo je, da dolgo študiranje škoduje ženskemu zdravju in odtuja je žensko prvotnemu naravnemu poklicu materinstva. Gotovo je, da je nebroj ženskih bolezni posledica moderne ženske vzgoje; toda vsi ti pomisleki niso mogli preprečiti ženske emancipacije, ki zahteva za ženski spol skoraj vse moške poklice. Silno hitro napredujoče enačenje ženske z moškim v gospodarskem boju, je bolesta prikazen na družabnem organizmu in spada v področje sociologov, da jo natančneje preiščejo. Za nas je važno le vprašanje, je-li so ženske kot zdravnice mogoče, je-li so potrebne in kaka bo njih prihodnost v človeški družbi in kako mnenje naj ima delavstvo o tej stvari.

Prvo vprašanje, je-li so zdravnice mogoče, je že rešeno na podlagi dejstva, da so, in sicer že po vseh kulturnih državah, in izvršujejo zdravniško prakso. Vedno več pa jih še prihaja na vsa evropska vseučilišča, pripravljat se za ta stan. Težje je odgovoriti na drugo točko, od katere je odvisen odgovor na tretje in četrto vprašanje. Dosedanje izkušnje so pokazale, da zdravniške študije povprečno ne delajo ženskam nič več preglavic nego moškim. Drugič uče dosedanje izkušnje, da zdravnice splošno dobro izvršujejo svoje stanovske dolžnosti, veliko izmed njih celo znanstveno raziskuje. Nikomur ne pride več na misel, odrekati ženskam umske zmožnosti, katere imajo moški, in tudi pregovor o »dolgih laseh in kratki pameti« ne drži več. Ženska je dokazala, da je sposobna tudi za najtežja odkritja — moderna kemija je n. pr. uprav radi odkritja neke slavne učenjakinje prišla na popolnoma novo pot.

Zato pa lahko trdimo, oprti na dosedanje izkušnje, da se more izšolana ženska zdravnica polnovredno postaviti v vrsto z moškim zdravnikom. Strokovno je torej njena opravičenost dokazana, ali vsaj ne ovržena. Družba mora s tem novim faktorjem računati. In res so se ustanovile po nekaterih krajih že ženske bolnice, kjer zdravijo le ženske. Tudi v industrielnih podjetjih so nastavili ženske zdravnice za delavke in jim poverili službe obrtnih nadzornic. Po velikih mestih so se naselile strokovne zdravnice za ženske in otroške bolezni. Zlasti pri otroških boleznih se mi zdi, da so zdravnice umestne. Ženska ima mnogo lastnosti, ki se ne smejo podcenjevati v zdravilstvu; predvsem je ženska fina opazovalka. Večkrat sem videl, kako materam ne odide niti najmanjša izprememba na bolnem otroku. Ročna spretnost je brez dvoma večja nego pri moškem. Soproga slavnega očesnega zdravnika, bavarskega vojvode Teodora, je bila edina pomočnica svojemu možu, ko je izvrševal tisoče najtežjih očesnih operacij. Naposled je treba še omeniti ženske vztrajnosti in potrpežljivosti, s katero velikokrat nadkriljuje moški spol. Tudi odločnosti in pogumnosti ji ne smemo odrekati; že dolgo let prej, nego se je začelo

razmotrivati žensko vprašanje, so dokazale redovnice-usmiljenke po neštetihih bolnicah in na bojnem polju, da so nevstrašene, in da ohranijo hladno dušo, ko teko obilni curki vroče krvi. Naša sodba je ta, da se bodo ženske zdravnice tudi v bodočnosti ohranile in da bodo v svojem delokrogu človeštvu koristile. Nezdružbe socialne razmere so ženski usilile konkurenčni boj z moškimi, toda, to bo imelo tudi dobre posledice. Če sedaj kaka Slovenka medicino študira, mi ni znano, vendar je gotovo, da bomo prejalislej tudi k nam dobili ženske zdravnice. Tedaj bo nastalo vprašanje, ali bi ne kazalo ženskemu delavstvu nastaviti ženske kot zdravnice. Dotlej se bodo izkušnje iz drugih dežel še precej izpopolnile, in tedaj nam bo mogoče izreči končno sodbo, ali so sposobne in pripravne tudi za obsežno in trudapolno (bolniško) — blagajniško poslovanje.

Ljubljanska krščanska socialna organizacija.

Delavci in delavke se naprošajo, da naj naznanijo pisarni Jugoslovanske Strokovne Zveze, Dunajska cesta 32, I. nadstropje, hiša »Zadružne Zveze«, če morejo morebiti ob delavskem tečaju, ki bo od 5. do 12. t. m., sprejeti za prenočišče kakega udeleženca ali udeleženko. Pisarna Jugoslovanske Strokovne Zveze posluje ob delavnikih od 9. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer, to nedeljo (5. t. m.) pa radi delavskega tečaja ob 8. do 12. dopoldne in od 1. popoldne do 7. ure zvečer.

Na shod somišljenikov in somišljenic S. L. S., ki bo v nedeljo, dne 5. marca 1911 ob 10. uri dopoldne v Ljudskem domu (Staro strelišče) Ljubljana. Dnevni red velenimiv! Govori več govornikov. K obilni udeležbi vabijo sklicatelji.

Pozdravni večer priredi Kat. slov. izobraž. društvo Selo-Moste s sodelovanjem pevskega zbora Kat. društva rokodelskih pomočnikov v Ljubljani na čast udeležencem I. delavskega tečaja J. S. Z. v nedeljo, 5. marca ob 6. uri zvečer v Rokodelskem domu v Ljubljani. Spored: I. Petje. II. Nočoj je en lep večer. Dramtizirana narodna pesem. Priredil dr. Jan. Krek. III. Pozdravni govor. IV. »Tri sestre.« Igra v treh dejanjih. — Spisal dr. Jan. Krek. Osebe: Orel; Helena, njegova žena; Ana, Špela, Majda, hčere; Anton, organist; Gabrov France; Jera, dekla; Berač. Vstopnina: I. prostor 1 K, II. prostor 80 vin., III. prostor 60 vin., stojišča 30 vin. Udeleženci tečaja so vstopnine prosti. Odbor.

V Ljudskem domu predava v torek drž. in dež. poslanec Evgen Jarc. Predavanje se prične z ozirom na I. delavski tečaj ob 8. uri zvečer.

Veliko brezplačno skioptično predavanje priredi S. K. S. Z. povodom delavskega tečaja J. S. Z. v četrtek 9. t. m. točno ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«. Delavci in delavke, prihitite vsi k temu predavanju, ki bo kazalo, kako skrbe drugod za delavska stanovanja. Predava dr. J. Adlešič. Vstop vsakemu prost.

O ameriških Slovencih so prišle zadnje čase v svet novice, ki so po svoji nečuvni cinčnosti vzbudile splošno ogorčenje. Vse pošteno misleče je osupnila gorostasna vest o trgovini z dekleti, ki se baje vrši med našo deželo in Ameriko. Pred kratkim pa je

mladinsko glasilo priobčilo celo vrsto najpodlejših zasramovanj naših rojakov onstran morja. Tako podlo in zlobno niti najbolj zagrizen nasprotnik ni blatil našega naroda! Doznali smo, da je duševni oče vseh teh sramotilnih napadov na čast ne samo ameriških, marveč tudi nas evropskih Slovencev neki Aleksander Toman, uslužbenec pri c. kr. kmetijski družbi kranjski! Ameriški Slovenci bodo že znali sami obracunati s tem človekom, naša dolžnost je, da osvetlimo njegovo tukajšnje delovanje. Kako je mogel priti na mesto, je težko umljivo. Drugače si ne moremo misliti, kakor edino s pomočjo najdebelejših laži. Tako na primer čitamo v poročilu o slovenskem čebelarstvu shodu, da se je A. Toman v Ameriki dvajset let pečal s čebelorejo in trgovino s čebelami! Ker po naših ameriških informacijah o Tomanu nikdo ničesar podobnega ne ve, se nam usiljuje edini mogoči sklep, da je Toman sam tako debelo nafarbal merodajne družbine osebe. Bojimo se, da bo imela kmetijska družba s Tomanom ravno tako žalostne izkušnje, kakor so jih vsepovsodi imeli z njim ameriški rojaki. V kateri smeri se je gibalo edino Tomanovo delovanje na gospodarskem polju, naj spričuje sledeča resnična zgodba, o kateri se nam poroča. Nekako pred dvema letoma so se pojavili med našimi ameriški farmarji glasovi po ustanovitvi nekakega slov. amer. »Kmetovalca«. A. Toman uvidi, da bi se dalo pri stvari nekaj lahko zaslužiti, in se poprime te ideje. S pomočjo nekaj drugih, ki so se tudi hoteli na lahek način okoristiti, ustanovi nek list, ki mu da ime »Jugoslovanski kmetovalec ali gospodar«. Duša vsega podjetja in urednik lista je bil seveda Toman. Ker pa list ni bil ustanovljen v prosep farmarjev, marveč v korist žepa Tomanovega in njegovih pajdašev, se je začel s posebno vnemo potegovati za eno onih sleparskih zemljiških kompanij, ki morejo obstojati edino v Ameriki. No, in vspeh tega edinega Tomanovega delovanja na gospodarskem polju seveda ni izostal: naenkrat je namreč posegla vmes roka pravice, utaknila A. Tomanu za njegove gospodarske zasluge v ječo ter ga postavila pod zelo visoko poroštvo. Sokrivcem se je posrečilo še o pravem času pobegniti. Ne poroča se nam, ako se je A. Toman v ječi toliko naučil, da je treba bolj pošteno delovati za kmetovalce, bojimo se pa, da ne, ker ameriške ječe na Tomanu še nikoli niso blagodejno vplivale. Morda ga bodo evropski zaporji malo izpametovali. Kolikor moremo povzeti iz naših amer. informacij, nam bo de mogoče iz bogate zbirke podobnih Tomanovih doživljajev še marsikaj podučnega poročati. Iz vsega pa se razvidi, da je A. Toman kot rojak in človek najzadnji, ki bi si mogel prisvajati pravico, tako grdo blatiti naše ameriške rojake. Poskrbeli bomo, da mu temeljito preženemo vsako tako veselje.

Tobačno delavstvo.

I. delavskega tečaja se udeležita tudi dve zastopnici naše krš. soc. organizacije.

Katoliško društvo za delavke se je preselilo v Ljudski dom, kjer so osredotočena zdaj malone že vsa naša ljubljanska delavska društva. Tudi tobačno delavstvo je že zborovalo v Ljudskem domu, in sicer je imela občni zbor naša skupina J. S. Z., ob kateri priliki je govoril dr. Krek. Žal nam je, da se nam o tem shodu, o katerem čujemo, da je bil prav dobro obiskan, ni poročalo, jaz si pa tudi nisem beležila lepega dr. Krekovega govora. Le toliko znam, da nas je navduševal in bodril, da naj pristopamo Jugoslovanski Strokovni Zvezi.

Pri zadnjih volitvah v bolniški odbor so seveda zmagali kandidati in kandidatkinje naše organizacije, dasi se od naše strani ni kdosi gavedi kaj agitiralo, kar pri našem zavednem delavstvu tudi potrebno ni, ker je dobro disciplinirano. Število socialno-demokratskih glasov je zopet znatno padlo. O tej volitvi bomo še obširneje pisali.

Občni zbor priredi ljubljanska krajna skupina Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze v sredo, dne 8. marca 1911 ob 6. uri zvečer v Ljudskem domu. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo o poslovanju. 3. Volitev odbora. 4. Govor, poslovanju. 3. Volitev odbora. 4. Govora: državni poslanec Jožef Gostinčar in drž. in dež. poslanec dr. Korošec.

Izid volitev v bolniški odbor je bil sledeč: Savenz Jožef 1679, Besav Anton 1676, Kos Henrik 1679, Koprivec Helena 1642, Roje Mici 1674 in Juvanc Frančiška 1664 glasov. Nadalje so dobili: Nedved Frančiška 380, Dolinšek Ana 370, Novak Marija 378, Krže Ivan 375, Jankovič Jožef 373 in Zupan Jožef 348 glasov. Volilnih listkov je bilo izdanih 2326, volilo je pa 2059 oseb. Bolnih delavcev in delavk je bilo 175, na dopustu 90, skupaj 265, ki bi bili večinoma volili našo kandidatno listo.

Prometna zveza.

Z Bohinjske proge. Dne 19. svečana smo imeli javni shod na Boh. Beli. »Naša Moč« je že o tem pisala, pa vtaknila se je vmes neljuba pomota. Torej naj bo to v popravek. Shoda se je udeležilo 88 krščansko mislečih železničarjev, ne 86, kakor je bilo poročano zadnjič. Za predsednika je bil enoglasno izvoljen Leopold Markelj, ogibalni čuvaj iz Boh. Bistrice in za zapisnikarja Andrej Slamnik, predsednik podružnice Prometne zveze v Gorjah. Na shodu se je razpravljalo tudi o prožnih čuvajih, ki imajo posebno tu na naši progi tako težavno službo. Čuvaji imajo službe 18 ur in 12 ur prostega časa, ako hoče pri enajstih urah sebi kaj potrebnega podelati, pa mu za počitek skoraj nič ne pride. Vsak čuvaj na naši progi ima 1900 do 2000 metrov proge, ki jo mora vsak dan štirikrat prehoditi. Pri tem prehajanju proge mora nositi vedno predpisano orodje seboj, imeti mora vedno dobro pritrjene šravbe in žreble. Paziti mora zraven še na vse drugo, naj že spada v njegovo službo ali ne. Največ časa za prehajanje proge pa ima prvo uro. Zraven tega pa imajo čuvaji na več krajih tudi predore, kakor med Sotesko in Boh. Belo, ki je dolg 1200 metrov, med Boh. Belo in Bledom, 3 predori, najdaljši 600 metrov in med Bledom in Dobravo dolg 1181 metrov, torej več kot polovico čuvaju odmerjene proge. Kolikokrat se mora čuvaj najesti črnega dima in kako lahko bi se primerilo, da bi lahko zalotil čuvaja kak izvanreden vlak v predoru, ki bi ga ne videl v dimu in tudi ne slišal, ker ima zimsko kapo čez ušesa. Ravnateljstvo bi se potem seveda reklo, ta je bil pijan, to seveda bi ne prišlo nobenemu na misel, da pri tako naporni službi lahko na kaj pozabi. Pa pri vsej pazljivosti se to lahko pripeti. Slučaj nam je znan, kako je pred nedavnim časom bil čuvaj v nevarnosti med Dobravo in Bledom v predoru. Zvečer je imel vlak št. 194 približno 40 minut zamude, precej za vlakom se je podal čuvaj na progo. V sredi predora pa ga dohitel lok. vlak št. 70. Pri vsej pazljivosti ga ni prejel, da je bil le še kakih 10 metrov od njega. Seveda v gostem dimu in prepihu ni to čisto nič novega. Čuvaj se je prestrašil in kar padel za zid, ker ogibalne luknje ni bilo časa iskati. Zraven tega pa morajo še vsak teden ribati službeno sobo, ako pa čuvaj pri tej naporni službi ne bi počedit enkrat sobe, mu precej obljubijo, da bo plačal kazen. Naj bi se že vendar enkrat ravnateljstvo v Trstu poučilo, da ribanje sob ne spada med moško delo, ako pa mora čuvaj na vsak način ribati tla, naj se mu pa da za to primerena odškodnina, tako, kakor dobijo to po kolodvorih. Naj bi se že vendar spomnilo enkrat ravnateljstvo v Trstu nas prožnih čuvajev in nam dalo že tako dolgo zaželjeno 16urno službo in 16 ur prostega časa. — Čuvaj.

Med brati in sestrami.

Iz Idrije. Dopisi v »Naši Moči« našim liberalcem hudo presedajo; kako bi jim tudi ne, ko berejo v njih bridke resnice, katere bi svojim pristašem najraje prikrili! V svojem časopisju iščejo razkriti imena naših dopisnikov, pa kakor vselej, tudi sedaj popolnoma nedolžne ljudi sumničijo. Ker z resno besedo ne morejo na dan, so pričeli dajati otročje priimke kakor Nazele in podobno. Mi samo toliko rečemo, da se beseda Nazele veliko bolj liberalcem prileže, kakor komur koli naših pristašev, saj ga ni kraja v naši domovini, ki bi bil dobil že toliko nosov kakor idrijski liberalci, pa jih še bodo. Ako jih torej dejstva ne zmore, ni nam, pač njim samim v sramoto. Posebno se je pa razkoračil tajnik Novak, ki samooblastno obljubuje, da bo tudi v bodoče registriral vsa »nasilja« deželnega odbora. Kaj bo uboga liberalna muha registrovala,

registrira najraje svoje blamaže; ko je pred dvema leti sestavilo mestno županstvo poročilo na deželni odbor, smo si tudi mi preskrbeli prepis in v njem je citati s številkami podprte tako gorostasne kozle, da bi vsak razsoden človek utihnil, ako bi jih imel na vesti. Že svoj čas smo jih hoteli nekaj priobčiti, pa smo iz usmiljenja do liberalcev opustili, samo toliko povemo, da bi noben kravji pastir ne mogel takih streljati. Da dandanes ni nič boljše, se pa lahko prepriča, kdor zaupno povpraša v Kavčičevi kavarni ali pa v mestni pisarni sami. Več o tem bomo poročali, ko se bodo reševali mestni računi za leto 1910. Preseda pa nam tudi naivna domašljava pisava, ki »zahteva« naj S. L. S. zato, ker Idrija letnih 80.000 K deželi plačuje, mesto zdatno podpira; liberalci so imeli celo vrsto let deželo na svoji strani, pa niso za Idrijo nič storili, kako naj sedaj dela S. L. S., katere gospodarsko politiko Idrija vedno in vedno pobija. Tak kraj je treba izstradati, dokler ga pamet ne sreča in to se bo tudi zgodilo, kar vam vaš poslanec sam lahko potrdi. Še bolj smešno je poudarjanje idrijske naprednosti. Povejte nam vendar, v čem ste pa napredni: ali v domišljavosti, ali v lažeh in obrekovanju ali v naprednih dologovih, s katerimi ste prišli v tako zagato, da ne morete ne naprej ne nazaj. Nas radi vaših zadrug nič vest ne peče, pač pa mora peči vas, ker ste svoje pristaše s svojimi hujskajočimi članki tako zapeljali, da imajo ne samo moralno, temveč tudi prav znatno materialno škodo. Kak dobiček imajo na primer solidarci, ker so liberalce poslušali? Nobenega; pošteno so plačali prispevke kljub vsemu zabavljanju. Kaj imate od tega, da ste zopet izvolili prejšnji občinski zastop? Nekaj kazni je več, drugega nič. Kaj je dosegel vaš poslanec s svojo socialno-demokratsko naprednostjo? Zopet nič, prav po nepotrebnem hodi v Ljubljano! Znanih 9000 kron vas tudi še čaka, letos jih pa najbrže še nekaj zraven pride. In čemu to: samo radi smešne trmoglavosti, ker liberalci vse lepo verjamejo, kar jim od vseh občincev plačani tajnik v »Narodu« napiše! — Liberalci so postali v teku desetletij preveč razvajeni; ker je tudi uradništvo večinoma liberalno, se jim je vse lepo verjelo in celo lažnjivih poročil na različne urade se niso sramovali, glavarstvo in deželni odbor vesta, da je res tako. Ako pa kak uradnik ni taka duševna reva, da bi jih slepo ubogal, ga pa javno »ožigosajo«. Ker bi nekateri pri rednih razmerah izgubili lepe letne zasluzke, se novim razmeram v deželi ne morejo privaditi in vedno trobijo o liberalizmu in naprednosti kakor se sklicuje gospodarsko uničen graščak na svoje plemstvo. Zadnja vejica, za katero se oprijemajo, je justica; sodnijo povzdigujejo v deveta nebesa, ker imajo vedno polno ožba, drugih uradov je pa malo, ki bi jih pustili v miru. Vsi so v nemilosti, posebno pa deželni odbor, kajti ni je oblasti, katera bi delala ubogim našim liberalcem toliko krivice, kakor ta, le škoda, da teh »krivic« še ne bo konec. Mi vam svetujemo, da jih pridno registrirate in v priročni knjižici zberete; ako bodo pa napredni odborniki zopet jadikovali, češ, kaj smo mi krivi priprosti rudarji, in so gospode poslušali — kar se je že zgodilo — potem jih pošljemo k gospodu mestnemu tajniku ali h komu drugemu, da jim pomaga, dokler ne pride čas, ko privlečemo oni š na dan, ki bo tem razmeram za vselej konec naredil, če ga tudi Novak še ne pozna.

Iz Železnikov. Bralci »Naše Moči« do danes še niso imeli priložnosti kaj slišati o delavskih razmerah našega trga. Pri nas je še mnogo delavcev trpinov, ki čutijo šibe liberalnega kapitalizma. Kakor zapuščeni, morajo danes iskati dela po raznih krajih, namesto da bi se doma napravilo zanje kaj dela in zasluzka. Seveda je v prvi vrsti dolžnost občinskega odbora skrbeti za to, da se gospodarstvo sedanjim razmeram primerno uredi. Pa kaj pomaga, če bi tudi sedajni občinski odbor imel dobro voljo, ker je v vednih bojih z liberalci nekdanjimi gospodarji občine v bojih za vsak korak v pomoč revnejšim slojem, češ, če mi nismo nič naredili, pa tudi vi ne bode. Vsaj mi mislimo takoč. Če ni res, naj se pa dokaže, saj se to lahko zgodi. Zadnji teden se je izvršila v našem občinskem odboru čudna sprememba. Odstopila sta dva zastopnika liberalne klike. Seveda! Liberalci je tak, čast išče in jo rad sprejme, dolžnosti ga pa vržejo. Mesti novih odbornikov sta zasedla

Vaše zdravje

dosežete! Vaša slabost in bolečine izginejo. Vaše oči, živci, mišice, kite se ojačijo, Vaše spanje postane zdravo, Vaša dobra počutnost se zopet vrne, ako vporabljate pristni Feller-jev fluid s znamko „Elsafluid“. Dvanajstotica za poizkušnjo 5 kron franko. Izdeljuje le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 16 (Hrvaško.)

dva mlada obrtnika, ki sta malo rdeča, vendar vsaj iz vrst delavstva. Sedaj bosta imela priložnost nastopiti proti kapitalističnim težnjam, upajmo, da bodeta delala po načelih enakosti in bratstva. Kapitalizem je privedel po liberalnih načelih in liberalnih občinskih odborih Železnike na kraj propada. Zoper taki kapitalizem se je dolžnost sedanjih zastopnikov delavskih slojev boriti, naj si bodo potem malo bolj črni ali malo bolj rdeči. V občinskem odboru sedita sedaj samo dva prava liberalca, ki čakata na županski stolec. S splošno volivno pravico lahko pokažemo, da ne maramo tistih, ki iščejo samo čast, za Železnike pa ne bodo nič storili. Če pa hočejo bogatini čast, naj sežejo malo med kupce zlata, naj kaj naredijo za trg, da se ne bo samo v »Gorenju« vedno bralo o napredku pri nas, v resnici pa gremo rakovo pot. Pravijo, da se bo izpeljala po naši dolini železnica. No! Prav dosti ne verjamemo. Če drugoga ne bo, vsaj ena poskušnja za bogatine, da bodo lahko pokazali, da so pripravljeni delati za napredek, tem lažje, ker bo to tudi njim največ koristilo. Priložnost bo prišla. Če bodo bogatini storili svojo dolžnost, potem bomo pa drugače govorili. Tudi mi znamo spoštovati tiste, ki res kaj naredijo za ljudstvo. Naš občinski odbor naj se začne resno pečati s tem vprašanjem, ki je življenjskega pomena, zlasti za Železnike, kajti z železnico bi se rešilo v večini tudi delavsko vprašanje. Na delo tedaj!

Shod. Delavsko politično društvo priredi v nedeljo, to je dne 5. marca na Hrušici pri »Majčniku« shod, ki se prične ob pol 4. uri popoldne.

Litija. (V domovini ni kruha.) Dne 6. m. se je preselilo iz naše predilnice 15 delavk na Nemško v Kelmorajm. Bile so večini stare in dobre delavke, ki so morale s težkim srcem v tujino za kruhom. Je pač tako pri nas, da se starejše in zmožne delavce odriva in šikanira, plačo pa imajo enako z začetnicami in se jih na tak način skuša zlepa odsloviti iz tovarne, češ, da se lahko reče, da jih ni nobeden podil. Toda le naj še tako naprej ravna s starejšimi delavci in delavkami. Prišli ne bodo daleč. Kajti tudi zaloga hrvaških delavk, ki jih jim oskrbuje neki hrvaški župnik, bo kmalu pošla. Saj že komaj došle Hrvatice zapuščajo predilnico, ker uvidijo, da se s plačo 13 vinarjev na uro ne more živeti pri taki draginji, kakor je sedaj ravno pri nas.

Grac pri Litiji. V naši topilnici se dela za življenje in smrt. Skoro ga ni delavca, ki ne bi že bolehal. Prej kreпки močje in fantje izgledajo zdaj kakor na smrt obsojeni. To pa zato, ker se v naši tovarni gleda samo na to, da se dela, dela in dela. Za varstvo in zdravje delavcev pa nima novi ravnatelj najmanjše skrbi. Iz napol podrtih peči uha-jajo strupeni plini in ubogi siromak mora delati in vsrkavati plin, dokler onemore. Za popravo peči, pravi naš direktor, ni časa — samo, da se dela. Vprašujemo se delavci, je li še kakšna postava v naše varstvo. Naši nadzorniki pravijo, da čez našo topilnico ni višje oblasti. Torej kam se nam je obrniti ter kje pomoči in obrambe iskati, gospod urednik? Naj še to omenim, da imamo predpisano kopanje in umivanje pred jedjo in po delu. Toda delavcem se ne da niti časa, niti prilike za kopanje in umivanje in tudi k temu potrebnih priprav zastoj prosiš. — Sicer pa, kaj bi pomagalo umivanje in kopanje, dokler se red ne napravi pri pečeh. Škodljivost naše topilnice ne občutimo samo mi, ampak tudi vsa okolica je okužena po njej. Čudimo se, da se kmetje ne pritožijo pri svojih poslancih, ker le ti bi lahko vsaj najpotrebnejše v varstvo zdravja, rastlin in živine dosegli.

Slovstvo.

Ljubljanske slike. Podoba ljubljanskega sveta pod drobnogledom. Spisal Jakob Alešovec. — Dobili smo in objavljamo: »Ljudska knjižnica«, katero izdaja »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani, je, kakor znano začela izdajati spise najboljšega slovenskega humorista Jakoba Alešovca, s čimer si je stekla gotovo veliko zaslugo za oživiljenje naših klasikov. Dozdaj je objavila v treh delih Alešovčev največji šaljivi roman »Kako sem se likal«, zdaj pa so zagledale beli dan njegove »Ljubljanske slike«.

Smelo lahko trdimo, da ni izlepa še nobena publikacija »Ljudske knjižnice« vzbudila toliko pozornost kakor ta, ker so Jakob Alešovec »Ljubljanske slike« za današnji rod res nekaj docela neznanega in nenavadnega. Prvič je humor Jakoba Alešovca tak, da ga v slovenskem slovstvu ni dozdaj še nobeden dosegel; tako veselo in pristrčno se ne boš pri nobeni knjigi nasmeljal kakor pri njegovih, zakaj Alešoveceva šaljivost in zbadljivost je domača, neprisiljena, lahko umljiva in pride res iz srca ter do srca seže, zato si je kaj bolj pripravnega tako za izobraženega človeka, kakor za ljudstvo, težko misliti. »Ljubljanske slike« se pa ne odlikujejo samo po humorju, marveč je vmes posejanega obilo zrna zlatih nauk, ki jih bo ljudstvo z največjim pridom bralo. Alešovec opisuje ljubljanske ljudi onega časa, v katerem je živel; hišnega gospodarja, trgovca, trgovskega uslužbenca, profesorja, dijaka, gostilničarja, vinskega bratca, pisatelja, duhovnika, advokata, zdravnika in vse vrste ženske; vsak ljubljanski tipus pa ni zadel samo tako živo, da nam, kar pred oči stopi, kakor da bi ga sami videli in slišali, ampak je vpletel v popis toliko poučnega v fini šaljivi obliki, da imajo te slike svojo trajno vrednost. Tako n. pr. ne more nobeden boljše zastuditi ljudem pijanstvo, kakor je to storil Alešovec v svojih slikah, ki opisujejo gostilničarje in njihove različne vrste. Pa še nekaj se naučimo iz Alešovčevih slik: Ljubljančan je ostal zmiraj enak, in razun narodnosti velja o današnjih Ljubljančanih precej še vse to, kar je Alešovec o njih tako neizrečno dovtipno povedal. Le berite n. pr. sliko hišnega gospodarja ali trgovca ali komija ali jezičnega doktorja ali predmeščana ali dijaka, blagorodne gospe, gospice, natakariče, študentovske mame, krščence — vse je v bistvu tako, kakor je še danes. Nekoliko lahkomišljen, rad vesel, nasprotnik prevelikih duševnih naporov, šegav, če kaj postane, nekoliko domišljav in napih-

njen — tak je bil »povprečni tipus« meščana za časa Alešovca in od takrat se tudi ni veliko izpremenil. Kar ga pa zelo diči, je dobro, res zlato srce — če ne gre med oderuhe.

Vse te tako raznovrstne podobe nam v vseh svojih posebnostih, navadah, vrlinah in napakah stopajo čudovito živo pred oči, ko beremo Alešovčeve »Slike«, zopet oživi pred nami naša stara Ljubljana in tudi mi se čutimo za njene otroke, ko se potapljam v te zlate in pristnega humorja polne podobe. Menda se prav nič ne motimo, če rečemo, da se bodo »Ljubljanske slike« Alešovčeve v novi obliki, ki jim jo je dala »Katoliška Bukvarna« s svojo izdajo, vdomačile ne samo v Ljubljani, ampak po celi Sloveniji, da vzbude nekaj dobre volje v naših resnih časih in da se našemu ljudstvu priljubijo naši stari pisatelji, ki so znali res mikavno, živo in domače pisati. Obenem pa bi bilo priporočati, da se naši ljudje bolj zanimajo za »Ljudsko knjižnico« sploh, ki izdaja take dobre spise, ki imajo vsi veliko vrednost in pomen in ki se bodo še dolgo, dolgo brale med našim narodom. — Z druge strani se nam pa piše: To so vrline Alešovčevih »Ljubljanskih slik«, ki gotovo tudi v novi obliki vgajajo, dasi lahko rečemo, da je tu in tam slikal Alešovec prečrno. Mož je bil pač humorist svojega časa, v katerem je živel in družbe, v kateri se je kretal. Zato tudi piše zaničljivo, kakor pravi srednjemeščanski pisatelj o delavcih. To, kar je pisal pred toliko leti Alešovec o tobačnih delavkah, že takrat ni bilo resnično. Mi, ki smo živeli v delavstvu, ko smo bili še mladi, smo ravno to poglavje čitali z nevoljo, ker smo znali, da Alešovecova slika o tvornični delavki ni bila resnična že takrat ne, danes pa popolnoma nič ne odgovarja resnici. Ob Alešovčevih časih je bil pošten stan tvorničskih delavk razkričan in obrekovan krivično po škricih, ki se jim je tudi olikani Alešovec prišteval. Po delu naših organizacij v Ljubljani se je moralno visoko dvignil stan tvorničskih delavk. Zato obžalujemo, da se to delavke žaleče poglavje ni izpustilo, ker prav nič ne odgovarja resnici, kakor že ni odgovarjalo v prvotni izdaji. — Kljub tej veliki hibi je pa le vredno, da se čitajo »Ljubljanske slike«, ker nam kažejo v šaljivi obliki ljubljansko prebivalstvo v časih, ko se je vse osredotočevalo v boju proti nemškutariji. Tudi socialnega politika zanimajo »Ljubljanske slike«, ker razvidi iz njih, kako se je izpremenilo življenje v Ljubljani v tej kratki dobi, ko je spisal Alešovec svoje »Ljubljanske slike«, ki stanejo broširane 1 K 80 vin., vezane pa 2 K 20 vin.

Upoštevajoč naraščajoče treznostno gibanje in ustrezajoč tozadevno izraženim željam je sklenilo podpisano vodstvo v dosedanjih prostorih »Kršćansko-socijalne zveze« odpreti

brezalkoholni oddelek gostilne.

Dobivajo se gorka in mrzla jedila, mleko, kava in čaj po nižjih cenah ter raznovrstno sadje. Postrežnina (napitnina) se ne bo sprejemala.

Onim, ki žele imeti obed in večerjo brez pijače, se priporočamo za stalno naročbo. Dobival se bo tudi zajutrek.

Za obilen obisk se priporoča

vodstvo hotela „Union“.

Zagrebska tovarna tvrdke Henrik Francka sinovi,

v vsakem oziru novodobno urejena,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Najboljša, rajsigurnejša priika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575.98.

Ljudska posojilnica

registr. zavaruga z necmejeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakemga odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4 50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip
Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki:
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg
pri Borovni; Karol Kauschegg, veleposest.
v Ljubljani; Matija Kol. r., stolni dekan v
v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in
obr. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; Fran
Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; Ivan Pollak m. l., tov.; Karol
Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veselih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERŠOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z mednim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani
delničar in zasopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Biel in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti.
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana

Pred škofojo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporočata sledeča zdravila:

Baizam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kapljice za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spešujoče sredst. o, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper želodčni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Sadin“ za otroke.
Obliz za kurja ocesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škati-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatiljica
3 vin.
Posipalni prašek proti ognji-
vanju otrok in proti p. teni
nog, škatiljica 50 vin., 6 škati-
lic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spešujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno pripo-
moček proti kašlju, stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škati-
ljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofojo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravi se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Štefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna p.sarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKA
POSJOJILNICA“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

IVAN JAK in SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

